

Vastaus valtuustoaloitteeseen lukutaidon vahvistamisesta teatterin ja draaman keinoin

7851/12.99.00/2019

Kv 19.08.2019 § 81

Puheenjohtaja Jouko Leppänen esitteli Kokoomuksen valtuustoryhmän jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

"Suomen kunnissa tulisi tehdä työtä lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseksi. Yksi ratkaisu siihen olisi tukea lukutaitoa teatterin ja draaman keinoin.

Suomalaisten lukutaito on rapistumassa. PISA-arvioinnissa Suomen kansallinen keskiarvo (536) sijoittuu tyydyttävälle suoritustasolle. Arvioinnin mukaan heikkoja lukijoita oli kahdeksan prosenttia. Eurostatin tutkimusten (8/2016) mukaan Suomessa on enemmän koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle pudonneita nuoria kuin muissa Pohjoismaissa. Lukutaito on yksi avaintekijä syrjäytymisen ehkäisyssä. Se on myös elinikäisen oppimisen perusta. Vankka pohja lukutaidolle luodaan lapsena. Lukutaito on taito, joka kehittyy ja jota tulee kehittää koko elämän ajan.

Lukutaidon kehittämisessä on tärkeää löytää lapsia ja nuoria kiinnostavia tekstejä ja tekstityyppejä sekä laajentaa käsitystä lukemisesta. Jos kaunokirjallinen teos ei tunnu lapsesta tai nuoresta omimmalta lukemisen muodolta, voimme kannustaa esimerkiksi tietokirjojen tai rap-lyriikoiden pariin. Sanat haltuun -hankkeessa lukutaitoa lähestyttiin rap-musiikin keinoin. Hankkeen työpajojen vaikutuksia tutkittaessa puolet nuorista koki oppineensa uutta, 30 prosenttia kiinnostui uudennlaisista teksteistä, ja yli 20 prosenttia muutti suhtautumistaan lukemiseen.

Yksi ratkaisu lasten ja nuorten lukutaidon edistämiseen on, että kunnassa tehdään lukutaitoa edistävää työtä teatterin ja draaman keinoin. Kiinnostus kirjoihin ja lukemiseen ei synny itsestään, vaan se vaatii uudennlaisia menetelmiä. Kirjastojen kirjavinkkaukset voisi toteuttaa draaman keinoin tai ilmiöpohjaisesti yhdessä tehden. Tätä työtä voitaisiin tehdä kirjastoissa teatterialan ammattilaisen toimesta. Mukana yhteistyössä olisi paikallisia kirjailijoita ja taiteen harrastajia, sekä kulttuurijärjestöjä ja -yrityksiä.

Helsingissä lukutaitoa edistetään jo draaman ja teatterin keinoin. Helsingin kaupunginkirjastolla on seitsemän vuotta ollut kirjaston teatteritäti.

Teatteritäti on vuosien aikana vinkannut ja innostanut useita tuhansia lapsia ja nuoria lukemaan. Annettujen kirjavinkkausten jälkeen kirjoja on jouduttu tilaamaan lisää kovan kysynnän vuoksi. Syksyn 2019 aikana kirjavinkkaukset teatterin ja draaman keinoin alkavat Helsingissä myös aikuisille. Tämä loistava konsepti on mahdollista monistaa mihin tahansa kuntaan. Helsingin teatteritäti Minna Rimpilä on luvannut auttaa toiminnan käynnistämisessä. Hankkeen kummeiksi voidaan pyytää oman alueen kirjailijoita.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kunnassa aloitetaan lukutaidon vahvis-

taminen teatterin ja draaman keinoin."

Kaupunginvaltuuston päätös:

Päätettiin yksimielisesti lähettää aloite kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Likula § 130

Kirjasto

Kouvolan kirjasto on valinnut omaksi strategiseksi päämääräkseen lasten ja nuorten monipuolisen lukutaidon edistämisen. Viime aikoina on ilmestynyt useita tutkimuksia, joissa lukutaito on tunnustettu keskeiseksi opinto- ja työmenestystä selittäväksi tekijäksi, ja tätä kautta syrjäytymiseltä suojaavaksi voimavaraksi.

Kouvolan kirjastoissa lasten ja nuorten kirjastotyötä tehdään kuuden lasten ja nuorten kirjastotyöhön erikoistuneen työntekijän voimin. Yhtenä lasten ja nuorten kirjastotyön työmuotona Kouvolassa kuten monessa muussakin Suomen kunnassa on kirjavinkkaukset. Vuonna 2018 kirjasto toteutti 54 vinkkausta, joilla tavoitettiin 1590 oppilasta. Perinteisemmän kirjavinkkauksen rinnalla Kouvolassa on tehty lisäksi muun muassa KuMu-Ki-vinkkausta (kuva-musiikki-kirja) sekä kannustettu koululaisia tekemään videovinkkejä toisilleen.

Lasten ja nuorten lukemisen edistämistä toteutetaan kirjastossa myös muilla muilla keinoin, esimerkkeinä satutuokiot, kirjaston käytön opetus, näyttelyt, kirjailijavierailut, kirjaston oma nukketatteri Hikatti sekä erilaiset hankkeet kuten Tanssimalla satujen maailmaan -hanke. Lasten ja nuorten kirjastotyön selkärangaksi on rakennettu kirjastopolku tukemaan ja ohjaamaan kirjaston ja esi- ja perusopetuksen välisen yhteistyön toteutumista.

Kirjaston henkilöresurssia on kavennettu kuntien yhdistymisen jälkeen runsaasti. Tämä on vaikeuttanut kaikkien asiantuntijatehtävien hoitamista. Kaikki kirjastossa lasten- ja nuorten kirjastotyötä tekevät työntekijät osallistuvat laajasti myös asiakaspalveluun. Lasten- ja nuorten lukemisen edistämiseen käytettävä henkilöresurssi on säästötoimien jälkeen liian niukka.

Kirjastossa lasten- ja nuorten monipuolisen lukutaidon edistämisen resursseja on lisättävä. Helsingissä lanseeratun draamapohjaisen lukemisen edistämisen käyttöönottamiseksi Kouvolan kirjaston säästösuunnitelmaa on avattava vähintään yhden henkilötyövuoden verran, ja palkattava draamaan ja teatteriin erikoistunut henkilö, jolla on myös pedagogista osaamista.

Kansalaisopisto

Kouvolan kansalaisopisto tarjoaa laajan kirjon taiteen perusopetusta, joista valtuustoaloitteen tavoitteita tukevat erityisesti sanataide ja teatteritaide. Taiteen perusopetukselle (TPO) on keskeistä tavoitteellisuus, osaamiselta toiselle eteneminen sekä yksilöt huomioiva oppiminen ja kehitys. Taiteen perusopetuksen laajuus on yhteensä 500 tuntia ja opetus toteutetaan taiteen perusopetusta koskevan lain mukaisesti.

Opisto tarjoaa sanataiteen perusopetusta yleisen oppimäärän mukaisesti. Opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen ja koko yhteiskunnan pohjana. Opetus edistää opiskelijoiden luovuutta, kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta sekä sosiaalisia taitoja. Opetuksen lähtökohtina ovat ilo, leikki ja kokemuksellisuus. Opetus rohkaisee mielikuvituksen käyttöön ja oivallusten tekemiseen. Sanataideopetuksessa opiskelijat kehittyvät monenlaisten tekstien luomisessa ja hiomisessa, tyylien ja tekstilajien valinnassa, arvottamisessa ja monilukutaidossa. Teatteritaiteen perusopetuksen opinnot antavat opiskelijalle henkilökohtaisen kokemuksen teatteriharrastukseen. Teatteriopintojen työskentelyssä hyödynnetään opiskelijan kehoa, ääntä ja mielikuvitusta. Tavoitteena on monipuolista ja vahvistavaa opiskelijaa omaan persoonalliseen ilmaisuun. Esiintyminen ja esiintymiskokemuksen saaminen ovat keskeistä teatteriopinnoille.

Sanataiteen ja teatteritaiteen perusopetus tarjoaa Kouvolan kansalaisopistossa mahdollisuuden pitkäjänteiseen tavoitteelliseen opiskeluun vauvoista nuoriin. Taiteen perusopetus on näiltä osin kiinteä osa kurssitarjontaa. TPO perustana on ainealueittain laaditut opetussuunnitelmat. Opetusta kehitetään jatkuvasti sekä sisällöllisesti että didaktisesti. Tärkeää on myös eri ainealueiden välinen yhteistyö ja yhteiset projektit.

Kulttuurikasvatus

Kirjallisuus ja draama ovat molemmat mukana Kouvolan kaupungin Lenokki – kulttuurikasvatusohjelmassa. Kulttuurikasvatusohjelman myötä jokainen luokka-aste käy järjestelmällisesti läpi jonkun kulttuurikasvatuksen osa-alueen. Kulttuurikasvatusohjelma tukee uudistuneen opetussuunnitelman oppimistavoitteiden saavuttamista taidekasvatuksen menetelmien keinoin. Kirjallisuus on ohjelmassa 3-luokkien taidelajina ja draama 5-luokkien.

Kirjasto on kulttuurikasvatuksen yhteistyökumppani kirjallisuuden sisällön tuottamisessa. Lähikirjastovierailuilla oppilaat tutustutetaan kirjastoihin sekä kirjoista kiinnostumaan, lukutaitoa edistäen.

Kirjallisuuden kulttuurikerhoista lapset saavat kokemuksia osallisuudesta ja itse tekemisestä, ja ne vaikuttavat positiivisesti oppimiseen. Lukutaidon kehittämistä draaman ja teatteri-ilmaisun keinoin voi suositella, erityisesti alakoululaisille.

Teatteri

Kouvolan Teatterissa tehdään monipuolista ja suunnitelmallista kulttuurikasvatustyötä, joka edistää lasten ja nuorten lukutaidon kehittymistä. Ohjelmistoon valitut lastennäytelmät tuovat vuosittain tuhansia lapsia tarinoiden pariin ja tukevat heidän luovuuttaan ja mielikuvitustaan.

Näytelmistä valmistetaan kouluille kirjallisia tehtäväpaketteja, joissa perehdytään näytelmätekstien rakenteisiin ja teemoihin sekä eri kirjallisuudenlajeihin. Erilaisten hankkeiden, kuten Taidetestaajat, kautta nuoria saadaan osallistettua teatterin toimintaan ja syvennettyä heidän katsomiskokemustaan esityksen sisältöä analysoivilla ennakko- ja jälkimateriaaleilla sekä työpajoilla. Kummiluokkatoiminnassa valittu koululuokka pääsee tutustumaan teatterin eri osa-alueisiin ja seuraamaan lastennäytelmän valmistumista aina käsikirjoituksen lukemisesta valmiiseen esitykseen

saakka. Nuortenteatterissa tehdään lukutaitoa edistäviä harjoitteita ja valmistetaan esityksiä nuorten omista teksteistä.

Teatterin omat ja yhteistyössä kirjaston kanssa toteuttamat yleisötyöpah-
tummat ovat tehneet näytelmäkirjailijoita ja kirjallisuuden eri lajeja tutuiksi.
Näyttelijöiden ilmaiset Pop up -runoillat ovat houkutelleet nuorta yleisöä
runouden pariin rennolla ja helposti lähestyttävällä konseptillaan. Eri
teemapäivien yhteydessä lapsille on luettu tarinoita ja satuja.

Kouvolan Teatteri haluaa jatkossakin olla edistämässä lukutaitoa yhteis-
työssä muiden toimijoiden kuten kirjastojen ja koulujen kanssa omat re-
surssinsa huomioiden. Teema on mahdollista huomioida esimerkiksi Satu-
päivän tai Lukutaitopäivän ohjelmaa suunnitellessa. Nuortenteatterissa
voidaan toteuttaa nuorille suunnattuja työpajoja, joissa luovan kirjoittami-
sen avulla luodaan esitettäviä kohtauksia. Aihetta on mahdollista lähestyä
myös muiden työpajojen ja nuoria kiinnostavien videoiden avulla.

Lasten ja nuorten lukutaidon edistäminen on keskeistä työtä, johon on pa-
nostettava riittävästi resursseja. Lukutaidon edistämiseksi draaman ja
teatterin keinoin voisi suunnitella myös eri tahojen välisen yhteistyön tehos-
tamista esimerkiksi kehittämishankkeen kautta.

Lisätietoja: Kulttuuripäällikkö Elina Koivisto, puh. 020 615 8454,
elina.koivisto(at)kouvola.fi, kirjastotoimenjohtaja Selja Kunttu, puh. 020 615
7262, selja.kunttu(at)kouvola.fi

Liikunta- ja kulttuurijohtajan ehdotus:

Hyväksytään annettu selvitys valtuustoaloitteeseen sekä jatketaan edelleen
lukutaidon edistämistä eri toimijoiden yhteistyönä.

Liikunta- ja kulttuurilautakunnan päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.
